

En sund, tryk og stærk region
til fremtidens borgere

Socialdemokraterne
Region Midtjylland
www.soc-midtjylland.dk

En sund, tryk og stærk region	3
Samarbejde og demokrati	4
Sammen om sundhed	5
Mere lighed i sundhed	7
Når sygdommen pludseligt rammer	8
Kvalitet i fokus	9
Tryghed	10
Den nærmeste rådgiver og hjælper	11
Det nytter at forebygge	12
Tingene skal hænge sammen	13
Udfordringer og nytænkning	14
Vi vil i verdensklasse	15
Et samfund vi kan være bekendt	16
Lighed og ligeværd	16
Gode kræfter i netværkene	17
Behandlingsgaranti	17
Omsorg for syge børn og unge	18
Kriminalitet og sygdom	19
Brugeren i centrum	20
Kvalitet og samarbejde	20
Vi husker de, der glemmer	21
Det gode liv	21
En international vækstregion	23
Samspil som drivkraft	24
Gode oplevelser giver også jobs	25
Oplevelser med kvalitet	25
En god start på arbejdslivet	26
Uddannelse hele livet	27
Værdierne i "mulighedernes Land"	28
Her er meget at bygge på	28
På miljøets betingelser	29
En sammenhængende region	31
Fælles fodslag	31
Bedre udnyttelse af vejnettet	32
Kattegatbro nu	32
Kollektiv trafik	33
Letbane som mål	34
En sammenhængende pendlerregion	34
Gode regionale arbejdspladser	35
Udvikling af det regionale demokrati	36

En sund, tryk og stærk region

Socialdemokraternes grundlæggende værdier er frihed, lighed og fællesskab. Med et stærkt fællesskab som drivkraft skaber vi gode trykke rammer for mere reel frihed og lighed for den enkelte.

Regionerne har ansvaret for vigtige og centrale opgaver. Det har stor betydning for et godt liv, at der er fri og lige adgang til sundhed, uddannelse, arbejdspladser og omsorg for de handicappede og svageste borgere. Det er væsentlige grundpiller i et velfærdssamfund.

Der er meget stor forskel på, hvor gamle vi bliver og hvor sunde vi er i alderdommen. Ulighed i sundhed har en stærk social slagside. Det understreger behovet for et sundhedsvæsen, hvor det ikke er pengepungens størrelse eller forsikringer, der bestemmer behandlingen. Vi lægger som socialdemokrater vægt på at sikre et sundhedsvæsen, hvor alle får den bedst mulige behandling - også børnene, de arbejdsløse, de ældre, de handicappede og de kronisk syge, som ikke kan få en forsikring.

Socialdemokraterne vil sikre, at der hele tiden er fokus på udvikling og fremtidens udfordringer, så opgaverne løses bedst muligt. Vi vil kæmpe for at borgere har de bedste muligheder for et godt liv i en sund, tryk og stærk region.

REGION MIDTJYLLAND

1,2 mio. indbyggere.
Areal: 13.142 km²

41 medlemmer af
Regionsrådet
25.000 medarbejdere
Bruttobudget i 2008
på ca. 24 mia. kr.

Opgaver vedrørende:
Sundhed, psykiatri-
og socialområdet,
specialundervisning,
regional udvikling,
kollektiv trafik, rensning af forurenede grunde mv.

Samarbejde og demokrati

Socialdemokraterne sætter borgeren i centrum og derfor er samarbejde et nøgleord for os, når det gælder om at løse de udfordringer vi står overfor.

Der er i løbet af de første fire år efter strukturreformen opbygget et tæt samarbejde mellem kommunerne og regionen på en lang række områder. Det gælder fx omkring det fælles udspil vedrørende infrastruktur og samarbejdsaftaler vedrørende det sociale område og om sundhed.

Det tætte samarbejde mellem regionen og kommunerne, som er etableret siden kommunalreformen, vil vi bygge videre på og styrke endnu mere i de kommende år. Uden et tæt samarbejde er der for meget, der ikke lykkes.

Den borgerlige regering har i stigende grad centraliseret, detaljereguleret og bureaukratiseret. Det er i strid med de stærke danske traditioner for lokalt og regionalt selvstyre. Vores mål er det modsatte. Vi arbejder for en demokratisering med borgerne og samarbejde i centrum.

Regionen skal gå forrest i den demokratiske debat og inddrage borgere og samarbejdspartnere. Der er allerede mange gode eksempler på, at det sker, som fx i Vækstforum, ved borgertopmøder og med de 24 Anna Amalia'er.

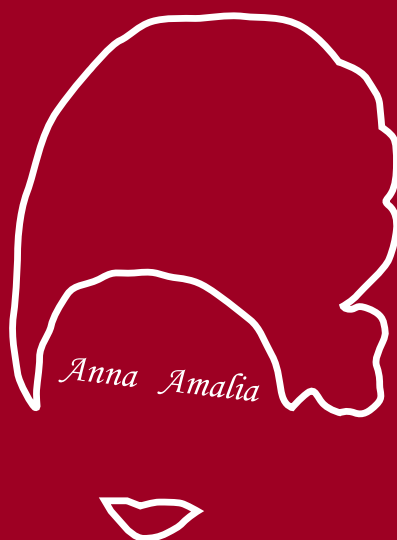
Vækstforum

er et regionalt partnerskab med repræsentanter for regionen, kommunerne, arbejdsmarkedets parter, erhvervslivet, universiteter mv. Vækstforum arbejder med regional erhvervsudvikling

Borgertopmøder,

hvor flere hundrede midtjyske borgere har været inviteret til at drøfte fremtidens prioriteringer og udfordringer på sundhedsområdet.

ANNA AMALIA

Vi vil forelske os igen i Anna Amaliaerne. Vi vil bruge erfaringerne fra "Anna Amalia-projektet" som inspiration til at tage utraditionelle initiativer, inddrage borgerne og styrke demokratiet.

Anna Amaliaer er 24 kvinder, der stod i spidsen for en bred folkelig proces.

De indsamlede ideer og visioner, der blev lagt til grund i den første regionale udviklingsplan

Læs mere om Den regionale udviklingsplan og Anna Amalia på hjemmesiden: www.ru.rm.dk

Sammen om sundhed

Socialdemokraterne ønsker et sundhedsvæsen, der er båret af den holdning, at alle borgere er lige og lige værdige. Det er sygdommen og mulighederne for behandling, der skal være afgørende for behandlingen og behandlingstidspunktet - fremfor tegnebogens størrelse eller forsikringer.

Socialdemokraterne har fire grundprincipper:

- Patienten skal have tilbudt den behandling, der gør mest nytte, hvad enten der er tale om helbredelse, livsforlængelse eller ekstra livskvalitet. Lægen afgør i samarbejde med patienten, hvilken behandling, der skal tilbydes, hvis vi ved, at den type behandling virker.
- Der skal være fri adgang til behandling uanset pengepungens størrelse.
- Der skal være lige adgang, så det alene er behovet for behandling, der bestemmer, hvornår borgere bliver behandlet.
- Sundhedsvæsenet skal ledes demokratisk af folkevalgte regionsråd og ikke af markeds kræfterne.

Den borgerlige regering har startet en amerikanisering af vores sundhedsvæsen. Der er sket en voldsom vækst i antallet af privathospitaler og private sundhedsforsikringer.

Det betyder, at flere springer over i køen til behandling, så det ikke er de mest syge, som bliver behandlet først. Det betyder mere ulighed, fordi sundhedsforsikringerne især dækker folk i arbejde.

Det er en udvikling den borgerlige regeringen ønsker, men det er ikke en udvikling, som den danske befolkning ønsker. På regionens topmøde for borgere om sundhed i november 2008 sagde 57 %: "Den vigtigste udfordring er at bevare et velfungerende offentligt sundhedsvæsen for alle".

Derfor vil vi:

- Blive ved med at kæmpe mod den øgede privatisering og amerikanisering, både lokalt og i forhold til regeringen og andre, der støtter den udvikling.
- Foreslå at fradragsretten for sundhedsforsikringer bliver afskaffet.
- Give hospitalsafdelingerne i Region Midtjylland mulighed for at lave flere behandlinger på samme vilkår som de private hospitaler. Så bliver antallet af behandlinger på private hospitaler og klinikker mindre.
- Øge samarbejdet med de praktiserende speciallæger og alment praktiserende læger, så de kan overtage flere opgaver fra hospitalerne.
- Sikre at patienter med akut opstået sygdom kommer til behandling med det samme, at patienter med kræft, hjertesygdomme og andre livstruende eller invaliderende sygdomme kommer til behandling indenfor 48 timer og at ingen af de øvrige patienter skal vente mere end 1 måned.
- Forbedre forholdene for de medicinske patienter ved at sikre en hurtig ambulant diagnose. Vi vil også arbejde for bedre forhold, når de er indlagt, og når de bliver udskrevet. Denne gruppe patienter skal have tilbudt mere behandling i hjemmet med høj kvalitet af behandlingen.

Mere lighed i sundhed

Uligheden i sundhed bliver større og større, og regeringen har intet gjort for at undgå det.

Vi har masser af eksempler på, at levetid og livskvalitet hænger sammen med uddannelse og social status.

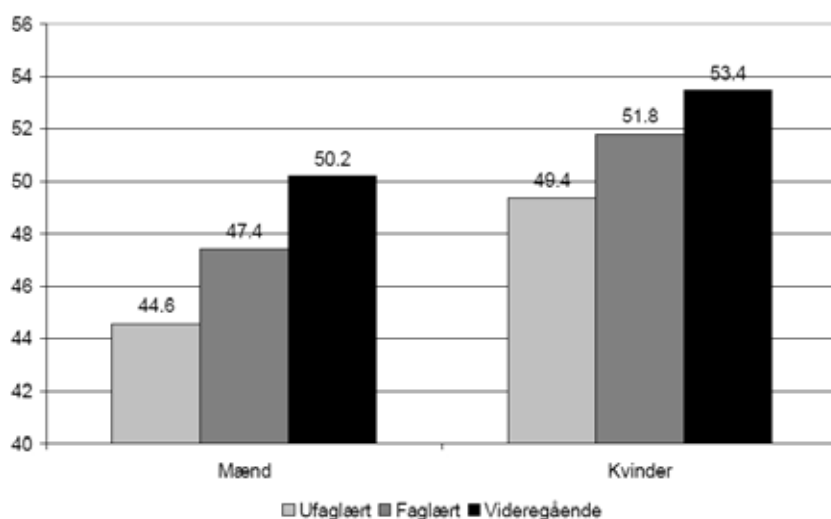
Socialdemokraterne vil bekæmpe den ulighed i sundhed, som hænger sammen med sociale forhold og den sociale arv. Indsatsen rækker meget bredt og skal også omfatte bolig, uddannelse, kost og meget andet.

Folketinget og kommunerne har en del af ansvaret, men på en række områder skal folketing, kommuner og region arbejde sammen for at finde en løsning.

Derfor vil vi:

- Sikre de svageste patienter en ekstra opmærksomhed og ekstra indsats fra sundhedsvæsenet. Lighed i sundhed forudsætter en ulige indsats – til gavn for de svageste
- Arbejde for, at sunde fødevarer gøres tilgængelige i kantiner, skoler, fritidsordninger, sportshaller mv.
- Bruge Regionsrådets indflydelse til at styrke de mellemlange og videregående uddannelsesmuligheder i de dele af regionen, hvor uddannelsesniveaue er lavt.
- I samarbejde med kommuner og almen praksis styrke rådgivningen vedrørende kost, rygning, alkohol og motion.
- I samarbejde med kommuner, foreninger og andre lave en konkret indsats i områder med særligt store sundhedsproblemer. Det kan være bydele, egnsdele eller andre afgrænsede områder.
- Styrke indsatsen over for udsatte børn og ressourcetsvage gravide kvinder.
- Støtte Region Midtjyllands arbejdspladser i at etablere en sundhedspolitik, der tager udgangspunkt i de sundhedsproblemer, de ansatte har. Det handler blandt andet om at sikre så lidt natarbejde som muligt, et varieret arbejde og muligheder for motion på arbejdspladsen.

Forventet restlevetid for 30-årige i 2005 fordelt på uddannelsesniveau, antal år

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

ULIGHED I SUNDHED

En mand med en lang uddannelse kan forvente at leve længere end en mand med kort uddannelse.

Risikoen for at få en langvarig belastende sygdom er langt større for kortuddannede end for højtuddannede.

Læs mere:
www.3f.dk/ulighed
www.ae.dk

CENTER FOR FOLKESUNDHED

Centret er en del af Region Midtjylland og arbejder med at styrke sundhed, forebyggelse og den sociale lighed i sundhed. En af centerets store opgaver er at følge sundhedstilstanden hos borgerne i hele regionen.

www.centerforfolkesundhed.dk

Når sygdommen pludseligt rammer

Behandlingen på hospitalerne bliver stadig mere specialiseret. Det skyldes, at der hele tiden kommer nye muligheder for behandling og ny teknologi.

Det stiller samtidig større krav til den læge, der tager imod de patienter, der bliver indlagt akut. Hvis patienten skal have den bedste behandling, så kræver det, at der er specialister, som hurtigt stiller den rigtige diagnose og sætter behandling i gang. Ofte er der endda brug for flere specialister, som samarbejder.

Det har også stor betydning, at få startet behandlingen allerede på skadestedet og i ambulancen. Derfor spiller reddere, sygeplejersker eller i særlige tilfælde lægen en vigtig rolle. De kan med det rette udstyr, medicin og samarbejde med akutafdelingen starte på behandlingen meget tidligt.

Det betyder samtidig at vi i fremtiden bedre kan undgå at skulle flytte rundt på patienter, fordi de bliver kørt det rigtige sted hen med det samme.

Behovet for at sikre kvaliteten med specialisering og store teams af specialister, der står klar til at modtage patienterne, betyder, at der ikke kan være så mange hospitaler med akutmodtagelse som tidligere, blandt andet på grund af manglen på personale.

Socialdemokraterne lægger vægt på, at alle patienter i hele regionen, der bliver indlagt akut, bliver modtaget af et team af specialister, der hurtigt kan stille diagnosen og sætte den rigtige behandling i gang. Det medfører i nogle tilfælde, at afstanden til akuthospitalet bliver længere end i dag, men den ulempe opvejes af muligheden for at kunne få den rigtige forbehandling i ambulancen og den rigtige diagnose og behandling hurtigt ved ankomst til hospitalet.

Derfor vil vi:

- følge op på regionsrådets beslutning om at sikre 5 fuldt udbyggede akuthospitaler med de nødvendige besluttede nybyggerier og udbygninger
- Styrke muligheden for at kunne foretage forbehandling af patienterne allerede i ambulancen ved at opkvalificere det teknologiske udstyr og ved at opkvalificere redderne i ambulancerne til paramedicinere.

Læs om akutplanen og hospitalsplanen på Region Midtjyllands hjemmeside www.rm.dk

En paramediciner kan gennemføre avanceret ambulancebehandling. Paramediciner er det højeste niveau inden for redderuddannelsen

Lægebiler betjenes af en ambulancelæge.

Akutbiler bemannes for øjeblikket med enten læge eller sygeplejerske, afhængig af behovet.

Akutmodtagelse er afdelinger, der 24 timer i døgnet modtager patienter, der pludseligt bliver syge. Se akutplanen.

Kvalitet i fokus

Det er de færreste patienter, der kun fejler én ting, når de er indlagt. Derfor er det nødvendigt, at samarbejde på tværs af afdelinger, specialer eller hospitaler for at behandle patienten bedst muligt.

Der er mange ting, der kan gå galt, når mange mennesker er involveret. Det gælder især fordi det ind i mellem går voldsomt stærkt. Det kan også være svært, at overskue det samlede behandlingsforløb. Derfor er det nødvendigt at tænke nyt.

Socialdemokraterne lægger vægt på, at der altid er de rigtige specialister til at tage sig af patienten. Samtidig vil vi i endnu højere grad tage udgangspunkt i patienten og sygdommen. Det betyder at behandlingen såvidt muligt foregår det sted hvor patienten er, i stedet for at patienten bliver sendt flere steder hen.

Vi vil styrke de arbejdsmetoder, der sikrer, at behandlingen er i overensstemmelse med de faglige standarder. Vi vil sørge for, at der altid tages ved lære, hvis der bliver begået en fejl.

Derfor vil vi:

- Ombygge hospitaler og sikre planlægning af indsatsen, så patienten i endnu højere grad oplever et sammenhængende forløb.
- Fremskynde at der bliver indført en arbejdsform, der sikrer og dokumenterer kvaliteten af behandlingen
- Sikre at de relevante specialister og udstyr til at stille diagnoser, er til rådighed så tæt på patienten, som det er muligt uden at gå på kompromis med den høje kvalitet.
- Måle hvor tilfredse patienterne er med behandlingen og med resultaterne.
- Fastholde hospitalsplanen og de planlagte hospitalsfunktioner i Ringkøbing, Lemvig, Tarm, Skive, Grenå .
- Fastholde og udbygge Center of Excellence ved Regionshospitalet i Silkeborg, som det er beskrevet i Hospitalsplanen

FAKTA
 Center of Excellence i Silkeborg arbejder med at udvikle nye metoder inden for forebyggende og ambulans behandling af medicinske patienter. Målet er at undgå unødvendige indlæggelser.
 Læs mere på www.rm.dk

Tryghed

Det er helt afgørende for borgerne, at de kan vide, at hvis uheldet er ude kommer hjælpen hurtigt, og de får en behandling i verdensklasse.

Når akutbehandlingen bliver samlet på færre enheder for at sikre en behandling i verdensklasse, så skaber det et problem for nogle borgere, fordi afstanden til akutmodtagelsen bliver længere.

Derfor skal der være et effektivt og kvalificeret system til at forbehandle akutte skader og behandle mindre skader lokalt. Det skal være på plads inden de nye akutmodtagelser bliver taget i brug og det nye hospital i vest er bygget færdigt.

Socialdemokraterne vil sikre trygheden overalt i regionen. Borgere, der bliver udsat for en alvorlig skade, skal under kyndig og hurtig behandling. Det kan være på skadestedet, i ambulancen og selvfølgelig når patienten ankommer akut på hospitalet.

Derfor vil vi:

- Opkvalificere personalet i ambulancerne til paramedicinere.
- Fastholde de eksisterende akutbiler og lægebiler samt etablere en lægebil med base i Lemvig senest når det nye hospital i Vest står færdigt.
- Sikre hurtig hjælp i områder med langt til akutmodtagelse.
- Samarbejde med kommunerne (brandvæsen og/eller hjemmepleje) om supplerende hjælp ved akut opstået sygdom eller skade.
- Sikre at de planlagte akutklinikker etableres hurtigst muligt.
- Samarbejde med alment praktiserende læger om at behandle mindre skader lokalt.

Læs om akutplanen og hospitalsplanen på Region Midtjyllands hjemmeside www.rm.dk

En paramediciner kan gennemføre avanceret ambulancebehandling. Paramediciner er det højeste niveau inden for redderuddannelsen

Lægebiler betjenes af en ambulancelæge.

Akutbiler bemandes for øjeblikket med enten læge eller sygeplejerske, afhængig af behovet.

Akutklinikker vil fx. kunne behandle mindre skader, sår, ukomplicerede brud og forstuvninger, samt foretage en række røntgenoptagelser.

Den nærmeste rådgiver og hjælper

Den praktiserende læge er i langt de fleste tilfælde den person, vi henvender os til når vi har problemer med helbredet. Det kendte system med en familielæge er godt, men det er også under pres.

Det kniber nogle steder med at sikre læger nok, og andre steder må lægerne lukke for tilgang, fordi de har for meget arbejde. Der er derfor stort behov for at tænke nyt. Det er vigtigt at sikre, at unge læger får lyst til at nedsætte sig som praktiserende læger.

De praktiserende læger skal kunne påtage sig mere arbejde med kroniske patienter og med forebyggelse. Alt dette taler for en ændring i almen praksis.

Socialdemokraterne vil ændre organiseringen i lægernes almene praksis. Målet er, at samle nogle flere læger i et hus, et sundhedshus. Det vil gøre det mere attraktivt for unge læger at vælge at blive praktiserende læge.

Samtidig vil vi samarbejde om at sikre, at arbejdet i den enkelte klinik bliver omlagt, så der flyttes opgaver fra lægen til andet klinikpersonale. Det frigør lægen til det, som er lægearbejde. Det vil gøre det muligt for praktiserende læger at påtage sig flere opgaver, der drejer sig om at forebygge og behandle mennesker med kroniske sygdomme.

Derfor vil vi:

- sikre at alle borgere fortsat har tilknytning til en praktiserende læge
- Samarbejde med praktiserende læger om at ændre den måde arbejdet organiseres på i praksis. Det drejer sig også om at få større lægehuse og ansætte mere personale til at overtage opgaver fra lægen.
- Samarbejde med de praktiserende læger og speciallæger om at de overtager flere opgaver fra hospitalernes ambulatorier. Det drejer sig også om at give praktiserende læger og speciallæger bedre mulighed for at udnytte hospitalernes diagnose- og laboratoriefaciliteter.
- Skabe en større sammenhæng mellem vagtlægerne, hospitalerne og andre akutte funktioner.
- Sikre mulighed for at behandle mindre skader hos almen praksis i områder med langt til akutklinik/akutmodtagelse.
- Sikre hjælp til de praktiserende læger til at vurdere det samlede forbrug af medicin til patienter, der får mange forskellige slags medicin.

Det nytter at forebygge

En meget stor del af sundhedsvæsenets kræfter bliver brugt på borgere med de "store" kroniske sygdomme: Sukkersyge, kroniske luftvejssygdomme, hjertesygdomme, hjerneblødning og kræft. De fem sygdomme er skyld i 70% af alle dødsfald. Derudover kommer andre lidelser som for eksempel astma og allergi, forskellige problemer med muskler og skelet samt psykiske lidelser, som også har et stort omfang og giver nedsat livskvalitet.

Det er muligt at forebygge, så de sygdomme enten ikke opstår, får et mindre omfang eller rammer den enkelte mindre hårdt.

Det er påvist utallige gange, at det nytter at forebygge, men det er ofte et problem, at en indsats i dag først giver resultat om mange år. En indsats for at forebygge handler heller ikke kun om at behandle, men ofte også om at få den enkelte til at ændre livsstil.

Socialdemokraterne vil have langt mere fokus på forebyggelse end vi har i dag. Det vil koste en del penge både nationalt, regionalt og kommunalt. Men på langt sigt vil det betyde en meget bedre livskvalitet for mange mennesker og væsentligt færre udgifter til behandling. Derfor vil vi have regioner og kommuner til at samarbejde om at gøre det let for borgerne at indrette deres liv, så de undgår disse livsstilssygdomme.

Derfor vil vi:

- Arbejde for at inddrage de praktiserende læger mere i at forebygge sygdomme. Det kan de blandt andet gøre ved oftere selv at tage emnet op med deres patienter. Det gælder særligt for patienter, der er overvægtige og rygere, fordi de er i risikogruppen. Derfor skal de undersøges systematisk.
- Inddrage de praktiserende læger langt mere i at følge op på patienter med kroniske lidelser.
- Samarbejde med kommunerne om at dokumentere hvordan det står til med sundheden i befolkningen. Vi vil også samarbejde om at lave programmer for at følge op og patientskoler for kroniske patienter
- Sikre at der arbejdes med at forebygge på de regionale arbejdspladser, f.eks. ved tilbud om gratis kursus for at stoppe med at ryge og ved at give mulighed for motion.

Tingene skal hænge sammen

Patienterne og borgerne ønsker et sundhedsvæsen, hvor ydelserne hænger sammen, bliver leveret i rette tid og på den bedste måde.

Den udfordring er blevet sværere, fordi der er mere specialisering og der er blevet flyttet flere opgaver fra amterne til kommunerne på sundhedsområdet. Derfor er det nødvendigt med en ekstra indsats nu.

Socialdemokraterne vil have et stærkere samarbejde mellem afdelingerne på hospitalet og mellem regionen, kommunerne og de praktiserende læger for at sikre, at patienterne og borgerne får en sammenhængende behandling uanset, hvem der leverer den.

Derfor vil vi:

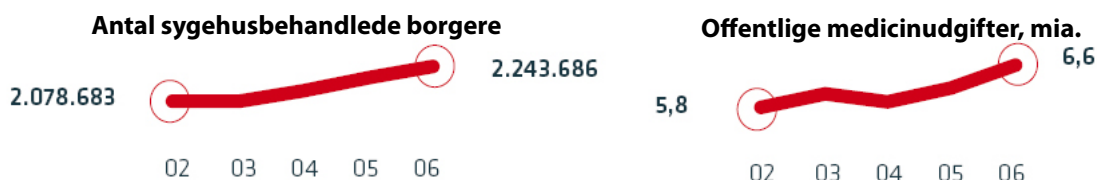
- Sikre at patienten kommer i fokus og at behandlingen kommer til at hænge endnu bedre sammen. Det kræver den nødvendige ledelse og IT-systemer på afdelingerne.
- Sikre mere udstyr til diagnoser på den enkelte afdeling, så der bliver færre overflytninger af patienter.
- Samarbejde mere med kommunerne igennem sundhedsaftalerne, så der er sikkerhed for, at det fungerer med at få patienten udskrevet og plejet efter at have været indlagt på hospital.
- Sikre at der ikke er diskussioner mellem regionen og kommunerne, om opgavefordelingen, som står i vejen for at patienten får den nødvendige genoptræning til tiden.
- Bruge den praktiserende læge eller lægens personale som tovholder for patienterne.

Udfordringer og nytænkning

Udfordringerne for sundhedsvæsenet i fremtiden er store. Det drejer sig om:

- Befolkningen bliver ældre. En meget stor del af sundhedsvæsenets kapacitet bruges til de ældre. Derfor bliver der mere pres på sundhedsvæsenet, når der bliver flere ældre. Det er med til at øge presset, at vi - heldigvis - lever længere, men altså også i længere tid har brug for sundhedsvæsenet
- Der bliver flere som lever - og lever godt - med en kronisk sygdom. Det kræver større og ny indsats for sundhedsvæsenet.
- Der bliver færre i den arbejdsdygtige alder til at tage sig af de flere ældre. Det mærkes allerede nu som en meget voldsom mangel på læger, sygeplejersker og andet sundheds- og plejepersonale.
- Udviklingen af ny medicin og nye behandlinger øger sundhedsvæsenets muligheder for at helbrede og lindre sygdomme - men det betyder også flere udgifter.

Kilde:
Debatmagasin
om det danske
sundhedsvæsen
Danske Regioner,
nov. 2008

- Befolkningens forventninger til, hvad sundhedsvæsenet skal yde er stærkt stigende og det stiller større og større krav til økonomien og servicen.
- EU's krav om at private udbydere skal kunne tilbyde ydelser til patienter fra hele EU stiller sundhedsvæsenet overfor endnu en række problemer, fordi det er det offentlige, som skal betale.

Socialdemokraterne vil sikre, at der kan gives en behandling i verdensklasse til regionens borgere. Det kræver, særligt i lyset af de udfordringer vi står over for, at der nytænkes. Derfor mener vi, det er nødvendigt at forske mere. Det gælder særligt for den forskning, der umiddelbart kommer patienterne til gode, den kliniske forskning. Der skal også prøves nye metoder til behandling og forskes i emnerne:

- Mere ambulans behandling,
- Mere hjemmebehandling og
- Mere selvbehandling.

Derfor vil vi:

- Sikre et højt forskningsniveau, særligt på det kliniske område.
- Sikre at der arbejdes målrettet med at indføre nye behandlingsformer, der er kortere, mere skånsomme eller helt eller delvist kan tilbydes uden indlæggelse.
- Skabe positive incitamenter for at flytte opgaver fra hospitalerne til de praktiserende læger, speciallægerne eller til hjemmebehandling i samarbejde med kommunen.
- Støtte at der bliver udviklet teknologi, der kan bidrage til hurtigere, bedre og mere sikker behandling og som kan støtte patientens egenbehandling eller ved patientens behandling i eget hjem.

FAKTA
Klinisk forskning foregår på hospitalerne og handler om forebyggelse og sygdomsbehandling. Det drejer sig blandt andet om at undersøge og dokumentere sikkerhed, effekt af nye behandlinger og ny medicin.

Vi vil i verdensklasse

Socialdemokraterne i Region Midtjylland vil arbejde hårdt for at skabe de rette rammer for at behandlingen af patienterne i Region Midtjylland kan komme helt i top.

Vi har et personale, der kan løfte opgaven og vi har en bred forskningsindsats, der kan bidrage. Vi har lagt en række planer for hvordan vi udvikler sundhedsvæsenet. De bidrager alle til at vi når vores mål om, at forbedre behandlingen af patienterne med udgangspunkt i de udfordringer vi står overfor.

Men det kan ikke løftes uden massive investeringer i bygninger, udstyr og uddannelse. Det bliver nok en af de vigtigste politiske opgaver i de kommende 4 år. Vi skal have overbevist Folketinget og den siddende regering om, at målet ikke nås uden et betydeligt løft i økonomien. Vi skal nok levere en effektiv drift – det har vi gode traditioner for – men målet kan ikke nås ved effektiviseringer alene.

Vi vil arbejde for, at regionen får mulighed for at foretage de investeringer, som er nødvendige for at fremtidssikre behandlingen, ligesom det sker i en privat virksomhed. Det er sund fornuft, for investeringerne betyder generelt også mindre driftsomkostninger og derfor på sigt lavere udgifter.

Det er en nødvendig vej frem mod det, Vi vil:

Et sundhedsvæsen i verdensklasse i Region Midtjylland.

Et samfund vi kan være bekendt

Socialdemokraterne vil skabe et samfund, hvor alle borgere føler et fælles ansvar for mennesker med sindslidelser og handicap. Psykisk sygdom skal ikke være tabu.

Psykiatrien skal indeholde gode og effektive behandlingsmuligheder. Vi arbejder for et samfund, hvor alle er med i fællesskabet, og et samfund, vi alle kan være bekendt.

Lighed og ligestilling

Flere og flere danskere rammes af psykisk sygdom. Et stigende antal børn og unge får ondt i sindet og har brug for hjælp til igen at kunne leve et godt liv.

Der er også flere psykisk syge danskere, der oplever at være helt udenfor arbejdsmarkedet. De oplever at være fattige i sammenligning med andre danskere, og mange bliver ikke hjulpet og behandlet nok.

De psykisk syge oplever ulighed både socialt og sundhedsmæssigt. De lever kortere tid end gennemsnittet af befolkningen. Vi skal ændre udviklingen, så psykisk sygdom ikke bliver den mest udbredte folkesygdom i Danmark. Socialdemokraterne har altid stået vagt om de svageste grupper i samfundet.

Derfor vil vi:

- Give de psykisk syge bedre vilkår.
- Øge kapaciteten til at behandle i psykiatrien.
- Skabe større helhed og sammenhæng i den psykiatriske indsats, så alle psykisk syge får tilstrækkelig hjælp og bliver en aktiv del af samfundet.
- Styrke samarbejdet mellem de psykiatriske tilbud i det offentlige og det private.

Gode kræfter i netværkene

Alt for mange psykisk syge lever i dag i ensomhed. De savner venner og familie til at støtte dem og yde omsorg. Det er nødvendigt at behandle, for at de kan komme over deres sygdom eller lære at leve med sygdommen. Men behandling kan ikke stå alene. Det er vigtigt at inddrage den syges egne netværk, familie og venner, hvis vi vil gøre det bedst muligt.

Socialdemokraterne mener, at de frivillige sociale organisationer yder en værdifuld støtte og en stor indsats til de mennesker, som har brug hjælp. Det er en styrke, at pårørende i organisationerne bidrager ud fra deres egne erfaringer. De er med til at finde nye løsninger på problemerne. De er et værdifuldt supplement til den offentlige indsats.

Derfor vil vi:

- Styrke regionens samarbejde med organisationer for brugere og pårørende.
- Inddrage de frivillige sociale organisationer for at styrke psykisk syges netværk og bringe dem ud af ensomheden.

Behandlingsgaranti

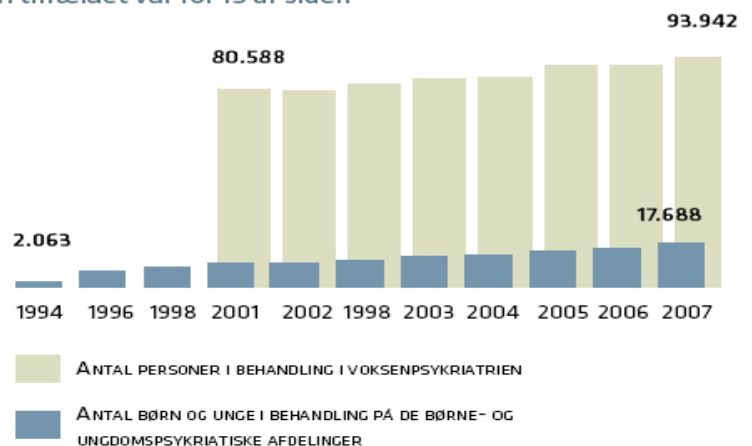
Mange psykisk syge venter i dag for længe på at få behandlet deres sygdom. Den lange ventetid kan være skadelig for de psykisk syge. Vi skal hele tiden have fokus på at få ventetiderne bragt ned indenfor psykiatrien.

Socialdemokraterne ønsker at styrke indsatsen i den offentlige psykiatri og give den rigtige behandling på det rette tidspunkt. Vores mål er, at alle patienter får en hurtig diagnose og behandling i den regionale psykiatri, hvor der er fri og lige adgang for alle. Det er der ikke ved private tilbud på psykiatriområdet.

Derfor vil vi:

- Sikre de psykisk syge ret til hurtig behandling på lige fod med de øvrige patienter indenfor sundhedsvæsenet.
- Styrke den regionale psykiatri, så alle får fri og lige adgang til hurtig behandling i det offentlige.

De psykiatriske afdelinger tager sig af mange flere personer end for få år siden. Især er mange flere børn og unge kommet i behandling. Vi behandler omtrent otte gange så mange nu, som tilfældet var for 15 år siden

KILDE: DANSKE REGIONER

Omsorg for syge børn og unge

Der er for lange ventetider på at blive behandlet i børne- og ungespsykiatrien, og det mener vi er uacceptabelt. En af årsagerne til ventetiden er, at der er flere og flere børn og unge, som har brug for psykiatrisk behandling. Det er et problem, som vi bliver nødt til at tage hånd om. Derfor er der brug for et tættere samarbejde mellem kommunerne og praksissektoren. Det er ofte i skolen eller hos lægen, man opdager, når noget er galt med et barn eller et ungt menneske. Det er her, der er behov for opmærksomhed, støtte og omsorg. Det gælder både under og efter behandlingen.

Det bør have største prioritet at forebygge psykisk sygdom. Syge børn og unge skal have hjælp til at komme videre med deres liv, når sygdommen er konstateret. Socialdemokraterne arbejder på at styrke indsatsen for unge med en sindslidelse. Syge unge skal have hjælp inden sygdommene udvikler sig, så det giver varig skade eller i værste fald er livstruende. Derfor er der mange flere, som skal behandles med det samme. Vi mener, at alle børn og unge skal have ret til hurtig behandling på samme vilkår, som gælder indenfor det øvrige sundhedsvæsen. Det er desværre ikke sådan i dag.

Hvis vi skal styrke indsatsen kræver det, at vi fortsat er meget opmærksomme på at få ansat medarbejdere i psykiatrien og få dem til at blive der. Selvom vi har øget antallet af ansatte i børne- og ungdomspsykiatrien, er der stadig langt igen, før vi kan nå målet om at behandle det stigende antal med behov.

Socialdemokraterne er meget opmærksomme på, at børns og unges netværk har stor betydning gennem hele behandlingsforløbet. Hvis det vigtige samvær mellem børnene og deres familier skal kunne fortsætte under behandlingen kræver det gode fysiske rammer i børne- og ungdomspsykiatrien. Regionen har en særlig opgave, når vi indretter vores behandlingssteder.

Derfor vil vi:

- Styrke samarbejdet med kommunerne og praksissektoren for at forebygge psykisk sygdom blandt børn og unge.
- Sikre gode fysiske rammer om behandlingen, så børn og unge kan fastholde og styrke relationen til familie og venner under hele behandlingen
- Garantere, at børn og unge med psykiske lidelser får hurtig behandling – minimum på samme vilkår, som gælder indenfor det øvrige sundhedsvæsen
- Have fortsat fokus på at rekruttere og fastholde medarbejdere i psykiatrien
- Skabe bedre arbejdsvilkår for de ansatte i psykiatrien

FAKTA

Rekruttering og ventelister indenfor psykiatrien

I 2008 blev ventelisten til børn og unges behandling i psykiatrien forkortet med ca. 30 %. Det kunne lade sig gøre, fordi man i løbet af få måneder ansatte yderligere 114 medarbejdere. Det svarer til at antallet af medarbejdere indenfor børne- og ungdomspsykiatrien blev øget med 25 %.

Desværre er der stadig mangel på personale. Cirka hver tredje stilling som børne- og ungdomspsykiater var ikke besat i 2008. Mangel på personale gør det til en stor udfordring at behandle alle indenfor behandlingsgarantien på to måneder.

Der er samme problem i voksenpsykiatrien. Her er fremtidsudsigterne for at ansætte nye læger endnu mere dystre. I børne- og ungdomspsykiatrien er der et stigende antal ansøgere til uddannelsesstillinger, men det er svært at få ansat yngre medarbejdere til voksenpsykiatrien.

Socialdemokraterne har rekruttering af medarbejdere øverst på dagsordenen, fordi det er afgørende for at nå målene indenfor det psykiatriske område. Manglen på medarbejdere og det stigende behov for behandling betyder, at der er behov for at gøre noget. Derfor vil vi gøre en ihærdig indsats for at sikre en attraktiv arbejdsplads, så der også i fremtiden vil være behandling på et højt fagligt niveau i den regionale psykiatri.

Kriminalitet og sygdom

Det er bekymrende, at antallet af psykisk syge, der begår kriminalitet, er vokset i de seneste år. Det skyldes blandt andet, at misbruget af narkotika er vokset i løbet af de seneste årtier – ikke mindst blandt sindslidende. Det betyder, at det er sværere at behandle og det har ført til en stigende kriminalitet, som er svær at forudsige. Den udvikling må vendes, og socialdemokraterne ønsker derfor en stærkere indsats på det retspsykiatriske område.

Der er langt mere behandling, som foregår ambulante end tidligere. Flere bliver behandlet i hjemmet og det har givet mange psykisk syge et bedre liv. Men det har også betydet, at en lille gruppe af sindslidende, som afviser hjælp og ikke forstår deres egen situation, bliver mere udsatte. Nogle af dem begår desværre også kriminalitet.

Socialdemokraterne ønsker et samfund, der kan tage vare om de psykisk syge, så de ikke ender i kriminalitet.

Derfor vil vi:

- Forbedre den ambulante indsats, så der er særlige muligheder for at op-søge og fastholde de patienter i behandling, som indtil nu har været svære eller umulige at komme i kontakt med på den sædvanlige måde.
- Øge antallet af retspsykiatriske sengepladser.
- Sikre, at de retspsykiatriske afdelinger har gode fysiske rammer med muligheder for intensiv behandling og aktiviteter.

Brugeren i centrum

Socialdemokraterne sætter brugeren i centrum ved den psykiatriske behandling. Vi skal møde de sindslidende, dér hvor de er – og helst på et tidligt tidspunkt før de psykiske lidelser udvikler sig til svære sygdomme med et stort behandlingsbehov.

Vi ønsker, at behandlingen bliver tilpasset den enkelte brugers behov. Der kan være behov for at indlægge den syge på et psykiatrisk hospital. Men det kan også vise sig, at behandling i hjemmet er bedre for syge, som hverken magter at være indlagt på hospital eller møde på et ambulatorium.

Derfor vil vi:

- Fortsætte arbejdet med at gøre psykiatrien opsøgende, vedholdende og tæt på brugeren
- Sikre, at psykiatrien er åben og parat, når brugeren har behov for det
- Sikre, at psykiatrien er tålmodig og lyttende

Kvalitet og samarbejde

I løbet af de sidste tiår er der sket en positiv udvikling i behandlingen af psykisk sygdom. Forskning og udvikling har gjort behandlingerne mere effektive og sikre. Det er stadig en stor udfordring at udvikle kvaliteten i behandlingen, så vi bliver bedre til at forebygge og helbrede psykisk sygdom

Kvalitet i behandlingen forudsætter, at den er specialiseret og foregår på et højt fagligt niveau. Det forudsætter også, at behandlingen i psykiatrien er baseret på samarbejde. Det er vigtigt for patienten, at den regionale og kommunale indsats er koordineret, så patienten oplever en sammenhæng i indsatsen.

Derfor vil vi:

- Tilrettelægge indsatsen i psykiatrien ud fra ønsket om at foretage de mindst mulige indgreb.
- Sikre, at indsatsen bygger på et tværfagligt samarbejde mellem sektorer.
- Sikre, at den nyeste viden og forskning er fundamentet for indsatsen.
- Sørge for, at de fysiske rammer er i orden.

Vi husker de, der glemmer

Ældre psykisk syge patienter med demens har brug for at leve i trygge og sikre rammer, hvor de ikke pådrager sig en ulykke, hvis hukommelsen svigter. Mest mulig behandling bør foregå i den ældres hjem, og indlæggelser bør være kortvarige. Socialdemokraterne vil arbejde for mere specialisering, så de ældre mødes af personale, der særligt kan tage vare på dem.

Regionen skal samarbejde med kommunerne, de praktiserende læger og pårørende. Målet er at finde den rigtige behandling og få den sat i gang så hurtigt som muligt.

Demens hos en ældre sindslidende berører hele familien til den ældre. De ældre har brug for at have kontakt til de pårørende, og det er derfor vigtigt, at der støttes op om at fastholde gode relationer mellem den sindslidende og de pårørende.

Det gode liv

Handicappede, sindslidende og andre med særlige behov skal have et godt liv. Det specialiserede socialområde skal prioriteres højt.

Ventelisterne til botilbud skal væk. Der skal være stærke faglige miljøer med social forskning og faglig udvikling. Behovene hos brugerne er meget forskellige. Et godt liv med et handicap kræver en meget bred vifte af tilbud.

Kommunerne løser i dag de fleste opgaver på det sociale område, men der er nogle opgaver, som bedst kan løses regionalt. Det gælder for borgere med

svære og sjældne handicap, svær psykisk sygdom og andre problemer, hvor der er brug for en helt særlig indsats, som kræver et tæt samarbejde med psykiatrien eller hospitalet.

Det kræver et godt samarbejde mellem kommunerne og regionen at sikre fortsat udvikling af området. Her er rammeaftalen et vigtigt planlægningsredskab, som kan bidrage til at sikre sammenhæng i den regionale og kommunale indsats.

Derfor vil vi:

- Bruge rammeaftalerne mellem regionen og kommunerne til at sikre, at udbud og efterspørgsel hænger sammen.
- Bruge rammeaftalen til at koordinere indsatsen, så der er en bred, specialiseret vifte af tilbud med en høj faglig kvalitet.
- Bruge rammeaftalen til skabe gode vilkår for planlægning, hvor det ligger fast, hvilken myndighed, der har ansvaret for behandling for en årrække af gangen.
- Styrke og specialisere indsatsen for borgere med svære og sjældne handicap i et samarbejde med kommunerne

En international vækstregion

Midtjylland har et stærkt erhvervsliv og har landets højeste vækstrater på en række områder. Det er afgørende for fremtiden, at vi udnytter vore særlige erhvervsmæssige styrker og muligheder, så virksomhederne i regionen fortsat står stærkt i den internationale konkurrence.

Vækstforum i Region Midtjylland spiller en vigtig rolle som dynamo for vækst og udvikling. Det gælder om at skabe gode vilkår for flere arbejdspladser, mere uddannelse og et stærkt grundlag for borgernes velfærd.

Vi har et stort ansvar for at medvirke aktivt til en positiv fremtid i hele vores store region. Vi lægger vægt på at udnytte de særlige kvaliteter og styrker, der findes lokalt og regionalt, så vi på tværs af regionen samarbejder og supplerer hinanden i en fælles indsats for vækst og udvikling.

Vores vision er at skabe en vækstregion af internationalt format. Den regionale udviklingsplan er et vigtigt redskab for et langsigtet strategisk udviklingsarbejde.

FÆLLES STRATEGI GIVER ØGET STYRKE

Vækstforum i Region Midtjylland er et regionalt partnerskab med repræsentanter fra region, kommuner, arbejdsmarkedets parter, erhvervslivet og uddannelsesinstitutionerne.

Sammen lægger de en fælles strategi for at styrke erhvervsudviklingen i regionen, og de sætter fælles initiativer i gang, der kan skabe vækst og arbejdspladser.

Region Midtjylland

- en international vækstregion i
et sammenhængende Danmark

Vores udgangspunkt er regionens styrker.
Vi er forskellige, vi er dygtige og vi er stærke sammen.
Den regionale udviklingsplan - www.rm.dk

DEN REGIONALE UDVIKLINGSPLAN

Regionen, kommunerne og andre parter har sammen lagt en langsigtet udviklingsplan for regionen. Planen beskriver de fælles mål og hvordan det bedst kan lade sig gøre at udvikle og styrke regionen ved at samarbejde om:

- Erhvervsudvikling
- Turisme
- Arbejdskraft
- Beskæftigelse
- Uddannelse
- Sundhed
- Kultur
- Natur og miljø
- Energi
- Infrastruktur
- Kollektiv trafik

Samspil som drivkraft

De større byer er naturlige centre for fortsat vækst, men vi skal være opmærksom på alle muligheder for at hente positive resultater gennem et samspil. Det gælder både samspil på tværs af regionen, branchemæssigt og mellem erhvervslivet, forskningsinstitutioner og andre med særlig viden.

Det drejer sig for eksempel om at få virksomheder og de mange vidensmiljøer til at samarbejde mere om at udvikle nye ideer og produkter. Netværk og udveksling af viden er et vigtigt fundament for en stærk konkurrencekraft i erhvervslivet. Medarbejdere og brugeres erfaringer er også en vigtig kilde til fornyelse og vækst i erhvervslivet.

Århus Universitet er regionens ledende institution inden for forskning og uddannelse og har en betydningsfuld rolle som formidler af forskning og viden til erhvervsliv og uddannelser i hele regionen på en række felter. Regionen har medvirket til at støtte, at HHH Herning er blevet en del af universitetet og det styrker mulighederne for, at det kan lade sig gøre.

Det er også vigtigt, at regionen har et stærkt internationalt udsyn mod Europa og den øvrige verden. Det vil vi blandt andet styrke gennem et samarbejde med andre regioner kloden over.

Der skal være fokus på potentialet for at skabe arbejdspladser og vækst, når der sættes initiativer i gang. Det gælder for eksempel i forhold til forskning, uddannelse, innovation, netværk, kulturelle fyrtårne, natur og miljø, turisme og andre indsatsområder.

Vi satser fortsat på at:

- Støtte iværksættere og virksomheder i vækst med bedre adgang til ny viden, teknologi, it, forskning, rådgivning og samarbejde i netværk. Det gør vi med udgangspunkt i Væksthuset i Århus og Herning i et samspil med den lokale erhvervsservice i et enstrenget erhvervsservicesystem.
- Udnytte og understøtte regionens særlige styrker, f.eks. inden for fødevarer, energi og miljø og samspillet mellem sundhed og erhverv.
- Bidrage til udvikling af flere modeller for bæredygtig vækst, så der også bliver taget hensyn til miljø og sociale forhold.
- Indgå forpligtende samarbejder mellem regionen, kommunerne, arbejdsmarkedets organisationer, uddannelsesinstitutioner, erhvervslivet, lokale foreninger og andre vigtige parter.
- Bane vej for og sætte nye store initiativer og projekter i gang med finansiering fra EU og staten. Det er vigtigt at fremme et strategisk samarbejde om vækst og udvikling i vores region.

Vigtig viden på tværs af regionen

Det var en lang og sej kamp at få etableret en afdeling af Århus Universitet i Herning, men nu kan vi glæde os over resultaterne. Vigtig viden er flyttet fra universitetet til virksomheder og uddannelser i hele regionen. En stærkere samspil mellem alle forskerparker og videntcentre og virksomheder på tværs af regionen åbner for spændende perspektiver.

Væksthus Midtjylland og den lokale erhvervsservice udgør tilsammen et enstrenget erhvervsservicesystem, der tilbyder virksomhederne vejledning omkring deres udviklingsmuligheder. Væksthuset tilbyder virksomhederne specialiseret vejledning og dækker hele regionen - med kontor i Århus og Herning.

Gode oplevelser giver også jobs

Vi kan glæde os over en enestående og meget afvekslende natur mellem øst og vest og nord og syd, mange skønne rekreative områder og de nye nationalparker i Skjern Å-dalen og Mols Bjerge. Det åbner masser af muligheder for oplevelser af høj kvalitet i naturen og på det kulturelle felt – både for turisterne og os selv i hverdagen.

Mange steder er en særlig spændende historie knyttet til attraktionerne og det lokale område, f.eks. på vestkysten, brunkulslejerne ved Herning, Den Gamle By i Århus, Søhøjlandet, Gudenå- og Nørre Å-dalen og Samsø som vedvarende energiø – og måske "Danmarks største køkkenhave". Historien skal især fortælles af lokale guider for at gøre de enkelte egne mere kendte og synlige.

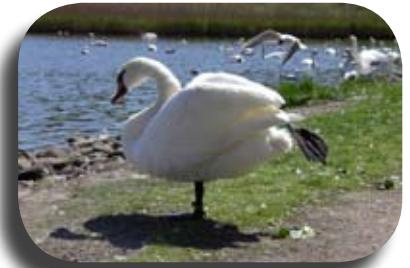
Oplevelser med kvalitet

Begrebet oplevelsesøkonomi dækker ikke alene en ny måde at tjene penge på, men betyder også ekstra muligheder for jobs til folk med vidt forskellig baggrund. En af de vigtigste opgaver er at satse endnu stærkere på kvalitet, som efterspørges af flere og flere moderne turister.

Det gælder også udvikling af specielle fødevarer med lokal identitet, som er i fuld gang med "Smagen af Vestjylland, "Smagen af Djursland" osv. I den forbindelse skal vi se på mulighederne for at hente ekstra fordele ved at styrke uddannelserne inden for fødevarer-området.

Vi arbejder videre for at:

- Få mere glæde af de eksisterende attraktioner gennem et stærkere samarbejde på tværs af regionen gennem Midtjysk Turisme, blandt andet om fælles markedsføring, udvikling af destinationer og fokus på helårsturisme.
- Drage nytte af særlige muligheder i kreative erhverv, f.eks. arkitektur, design, film, mode, musik og teater, til støtte for udvikling af nye arbejdspladser.
- Understøtte kulturelle aktiviteter, der kan medvirke til at give regionen en positiv profil, et stærkt image og dermed et stærkere potentiale for erhvervsudvikling i omverdenen.

En god start på arbejdslivet

Det er et stort problem for den enkelte og for samfundet, at hver fjerde i en ungdomsårgang ikke får en kompetencegivende uddannelse. Uddannelse er i mange tilfælde afgørende for mulighederne for få et godt job og for vilkårene senere i livet.

Kvalificeret arbejdskraft er også en særdeles vigtig faktor for, at erhvervslivet kan fungere godt og levere en del af grundlaget for beskæftigelse og velfærd. De menneskelige ressourcer er virksomhedernes vigtigste råstof, og adgangen til uddannet arbejdskraft er afgørende for at sikre en positiv udvikling. Derfor er det også nødvendigt med en indsats for at få uddannet flere og herunder også sikre højtuddannet arbejdskraft til arbejdspladserne i hele regionen.

Vores mål er fortsat, at alle unge skal have en kompetencegivende uddannelse. Derfor vil vi forstærke arbejdet for at få flere unge til at begynde på en uddannelse, for at reducere frafaldet og for at styrke vejledningen af de unge. Der er brug for fokus på at udvikle og sikre bedre vilkår for skoler og uddannelsesinstitutioner, for de er økonomisk blevet hårdt klemte af regeringen i flere år.

Derfor vil vi arbejde for at:

- Øge andelen af unge, der gennemfører en uddannelse, blandt andet inden for vore mange vigtige håndværk. Flere muligheder for moderne mesterlære og forsøgsordninger skal afprøves.
- Åbne flere og mere fleksible muligheder for, at også unge med studentereksamen kan komme i gang med en erhvervsuddannelse.
- Hindre et stort frafald i uddannelserne – især blandt unge med anden etnisk baggrund. Det kan f.eks. være forsøg med lidt længere uddannelser og ved at styrke vejledningen af både unge og voksne.
- Gøre en nødvendig indsats for at dække hele Region Midtjylland med forskellige tilbud om uddannelse for både unge og voksne - herunder også sundhedsuddannelser. Det kan blandt andet ske ved at satse på spændende studiemiljøer, forsøg med forlagt undervisning, bedre praktikordninger og nye former for uddannelser.

Uddannelse hele livet

Det er helt tydeligt, at mennesker med en uddannelse bliver mere og mere efterspurgt, mens dem uden uddannelse risikerer at komme i klemme. I krisetider slår det særligt hårdt igennem i industri og produktion, hvor mange ikke-faglærte risikerer at blive presset ud af arbejdsmarkedet.

Samtidig er det vigtigt at styrke voksnes muligheder for at efter- og videreuddanne sig, fordi kravene til viden og kunnen hele tiden ændrer sig og øges. Tilbud om uddannelse til alle livet igennem er en af vore allervigtigste samfundsopgaver.

Det er derfor et stort problem, at arbejdsmarkedets uddannelser er blevet skåret ned. Socialdemokraterne ønsker dem i stedet udbygget, blandt andet med fleksible kurser og forskellige former for undervisning, så alle områder bliver dækket med tilbud, som passer til den enkeltes og virksomhedernes behov.

Vi vil arbejde for, at

- Sikre flere og bedre muligheder for efter- og videreuddannelse sammen med arbejdsmarkedets parter, så flere bliver motiveret til at tage imod tilbuddene. Det kan ske via projekter som KOMPETENCEmidt, jobrotation og lignende projekter.
- Fastholde og integrere svage grupper bedre på arbejdsmarkedet.
- Tilskynde til flere forpligtende samarbejder mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet, der kan medvirke til at hæve niveauet for kompetencerne.

KOMPETENCEmidt

KOMPETENCEmidt er et godt eksempel på et projekt, der handler om at sikre mere og bedre efteruddannelse - primært af ufaglærte.

Målet er at hæve uddannelsesaktiviteten med 10 %. Der er sat 50 millioner af til formålet over to år, og der tages flere forskellige midler i brug for at nå målet:

- mere opsøgende arbejde i virksomhederne
- fælles uddannelseskonsulenter
- mere systematisk uddannelsesplanlægning
- mere samarbejde om at stille de rigtige tilbud til rådighed
- uddannelsesambassadører i virksomhederne

KOMPETENCERÅD

Der er også etableret et Kompetenceråd, som er med til at sætte kompetenceudvikling på dagsordenen mere bredt og generelt.

Viggo Thinggaard, er formand for Kompetencerådet og medlem af Vækstforum.

Værdierne i "mulighedernes Land"

Vi prioriterer en positiv udvikling i landdistrikterne højt, fordi liv i disse områder både erhvervsmæssigt, kulturelt og socialt er en klar betingelse for at sikre gode rammer for befolkningens hverdag i hele regionen. Vi vil gøre landdistrikterne til "mulighedernes land"!

Vi har allerede sat en række initiativer og projekter i gang for at styrke landdistrikterne. Det sker i et godt og tæt samarbejde med Vækstforum, kommuner, lokale aktionsgrupper, foreninger, erhvervsliv, forsknings- og vidensinstitutioner og andre vigtige aktører.

Her er meget at bygge på

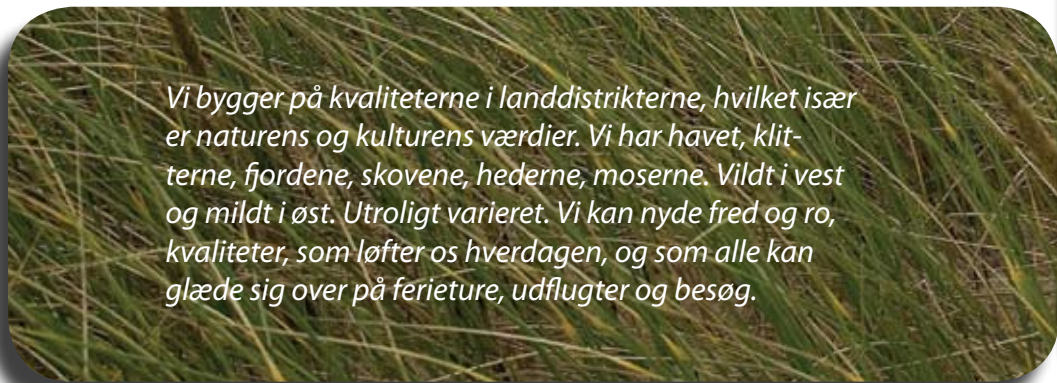
Der er sat mere fokus på kvaliteterne ved at bo og drive erhverv i landdistrikterne, hvilket vi støtter kontant med projekter med fornyelse og forskønnelse i landsbyer og landdistrikter.

Det skal være med til at gøre det mere attraktivt at leve og virke på landet og bidrage til at få flere mennesker til at bosætte sig og udvikle erhvervslivet – også inden for nye brancher.

Miljøet i landdistrikterne, kultur og nærheden til naturen tiltaler og tiltrækker ofte mennesker med ekstra ressourcer, blandt andet kreative personer og ildsjæle, som ønsker plads til at skabe kunst og kultur, hvilket bidrager til innovation, udfoldelse og oplevelse for mange.

Vi vil arbejde videre for

- at styrke landdistrikterne som attraktive steder at drive erhverv, leve og arbejde og besøge. Her skal være plads til udfoldelse, og her skal findes andre muligheder end i byerne.
- i samarbejde med kommunerne at gennemføre flere og større projekter med sanering, fornyelse og forskønnelse af landsbyer og på landet, udvikling af fremtidens landsbyer eller grupper af landsbyer med nye modeller for sikring af offentlig og privat service m.v.
- en udvikling, hvor vi gennem fleksible løsninger og nytænkning også tilgodeser områder længst væk fra de store byer for at sprede befolkningen og brede udviklingen ud til hele landet.

Vi bygger på kvaliteterne i landdistrikterne, hvilket især er naturens og kulturens værdier. Vi har havet, klitterne, fjordene, skovene, hederne, moserne. Vildt i vest og mildt i øst. Utroligt varieret. Vi kan nyde fred og ro, kvaliteter, som løfter os hverdagen, og som alle kan glæde sig over på ferieture, udflugter og besøg.

Bredbånd nu til alle både på land og i by

Vi har nået målet: Alle interesserede beboere og firmaer inden for handel, håndværk, industri, landbrug, offentlig og privat service og andre sektorer både på landet og i byen har adgang til hurtigt, trådløst bredbånd. Regionen er dækket som den første og et par år tidligere end resten af landet. En moderne digital infrastruktur giver bedre betingelser for at skabe trivsel, vækst og øget beskæftigelse.

Vi sætter stor pris på vore landsbyer

De lokale aktionsgrupper kan foreslå en landsby eller en gruppe af landsbyer til at modtage "Region Midtjyllands Landsbypris" på 15.000 kroner. Prisen uddeles som led i projektet for fornyelse og forskønnelse af landsbyer og landdistrikter, herunder initiativer til fremme af sanering af forfaldne bygninger og huse. Et stærkt lokalt engagement i at udvikle landsbyen med bosætning og erhverv er blandt kriterierne.

www.landsbyer.rm.dk

På miljøets betingelser

En af vore største udfordringer består i at reducere udledningen af CO2 og stoppe stigningen i klodens opvarmning. Det kan vi bidrage til, fordi vi i regionen står meget stærkt på energi og miljø-området – både inden for erhvervslivet og forskningen.

Derfor har vi mulighed for at være foran med grønne politiske mål, der kan øge efterspørgslen efter energirigtige løsninger. Socialdemokraterne lægger vægt på at regionen fortsat skal arbejde målrettet på dette felt og med udvikling af energi- og miljøteknologi. Særlig når det gælder energi fra vindmøller og biomasse, står regionen stærkt, men vi skal også være opmærksomme på mulighederne i andre former for energi.

På verdensplan vokser forståelsen for, at vedvarende energi er sund fornuft, så vores erhvervsmæssige forspring på dette felt åbner ekstra muligheder for at vinde endnu større markeder for de lokale virksomheder og skabe nye arbejdspladser. Derfor er det vigtigt vi prioriterer området højt.

Vi skal også medvirke til at sikre rent drikkevand, blandt andet ved at forebygge forurening af jorden og rense op, hvis skaden er sket. Grus, sand, sten, ler, kalk og andre råstoffer skal vi forvalte med omtanke. De er nødvendige til byggeri og industri, men der skal tages et stort hensyn til mennesker, miljø og natur.

I fremtiden skal endnu større mængder af råstoffer hentes på havbunden og distribueres med skib, som hører til en af de mere miljøvenlige former for transport.

Derfor lægger vi vægt på at:

- beskytte beholdningerne af vand i undergrunden. Det prioriteres højt, så også vore børn og børnebørn kan være sikre på at kunne drikke rent vand.
- være foran med initiativer for at spare energi og værne miljøet.
- skabe gode rammer for erhvervslivet inden for energi og miljø-området, så den teknologiske udvikling fremmes, innovationen styrkes og adgang til kvalificeret arbejdskraft forbedres.
- Regionen er med til at gøre opmærksom på behovet for kloaksikring, samt bedre og hurtigere sikringer af kyster ved hav og fjord for at værne befolkningen mod oversvømmelser.

3 MEGA-SATSNINGER

Der er tre regionale styrkeområder, hvor regionen særligt koncentrerer indsatsen for at skabe og fastholde en positiv erhvervsudvikling.

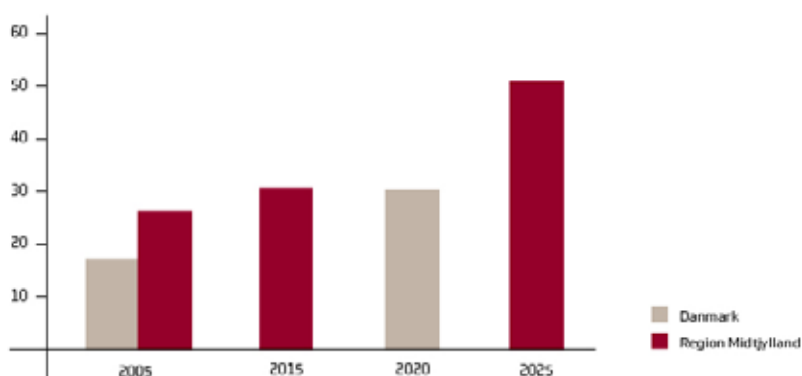
De tre megasatsninger er:

- Energi og miljø
- Fødevarerområdet
- Sundhed-erhverv

Det er tre områder, hvor regionen har et naturligt fortrin. Det bliver brugt som afsæt for store og koordinerede indsætter for at skabe flere arbejdspladser og mere vækst.

Regeringens og Region Midtjyllands mål for vedvarende energi

Kilde: Energistyrelsen og Region Midtjylland

Fem eksempler på initiativer som led i Vækstforum Region Midtjyllands megasatsning på energi og miljø
Læs om mange flere på www.ru.rm.dk

Put en død gris i tanken på bilen!

Vi er med til at sikre afprøvning i stor skala af biodiesel af 2. generation på det danske marked. En aftale mellem Daka og Region Midtjylland har givet en del bilister mulighed for at tanke en ny biodiesel, hvor fem pct. af brændstoffet kommer fra slagteriaffald. Samtidig er det vedtaget, at alle busser hos selskaber, der er knyttet til Midttrafik, skal køre på biodiesel som forsøg. Målet er, at vi i Region Midtjylland dækker 10 pct. af brændstoffet i den kollektive trafik med biobrændstof. Projektet øger andelen af anvendelse af vedvarende energi væsentlig og er med til at reducere udledningen af drivhusgas, hvilket styrker vores position som foregangs-region på energi- og miljøområdet.

Forskerpark for energi og miljø

I samarbejde etablerer Region Midtjylland og Århus Kommune et innovations-center for energi-teknologi, Navitas Park, på havnen i Århus.

Forskerparken skal ligge i samme bygning som Ingeniørhøjskolen og Maskinmesterskolen. Målgruppen for Navitas Park er mindre virksomheder og afdelinger, som arbejder med udvikling inden for energi- og miljø-teknologi.

Energi- og miljøpulje sætter gang i tingene

Vi har oprettet Region Midtjyllands Energi- & Miljøpulje for at forstærke indsatsen for at styre og spare på forbruget af energi i alle regionens mange bygninger. Hospitaler, institutioner og andre afdelinger kan søge lån til projekter med en tilbagebetalings-tid på højst 10 år. Beløbene afdrages i takt med de opnåede besparelser og udlånes herefter igen. På den måde kan energi- og miljøpuljen blive et ekstra vigtigt værktøj til at sikre gennemførelse af flere projekter – til gavn for miljøet og økonomien.

Fremtidens Fjernvarme skal være bæredygtig

Når projektet "Fremtidens Fjernvarme" er gennemført i Brædstrup, vil ca. 1.500 huse have en bæredygtig forsyning med fjernvarme. Det eksisterende kraft-varmeværk integreres med hele solfanger-tage på husene, så det bliver muligt at udnytte svingender mængder energi fra vind og sol. Allerede i dag dækker solvarme 10 pct. af behovet for fjernvarme, og det vokser nu betydeligt.

Energi-produktion og miljø-beskyttelse

I oplandet til Ringkøbing og Nissum Fjorde skal et areal på 1.500 hektar, som er særligt miljø-følsomt og uegnet til almindelig dyrkning af korn mv., beplantes med energi-pil. Det vil give en energi-afgrøde i form af flis, som svarer til 5.600 tons fyringsoolie om året, og samtidig spares miljøet for ca. 56 tons kvælstof. Projektet er det første af sin art og ventes at blive model for andre.

En sammenhængende region

Gode veje og transportmuligheder er en forudsætning for, at regionen hænger sammen og fortsat kan udvikle sig positivt. Det er også vigtigt, at forbindelserne til resten af landet og nabolandene bliver udbygget, så de kan klare et øget transportbehov.

Vi kan forvente, at der bliver flere privatbiler på vore veje på trods af den nuværende finanskrisen. Den mængde gods, der skal transporteres, vil også stige. Det stiller store krav til investeringer i infrastrukturen, og det er vigtigt for Socialdemokraterne, at de kommende års investeringer sker med omtanke.

Fælles fodslag

Region Midtjylland og regionens 19 kommuner blev i 2007 enige om et fælles indspil til regeringens infrastrukturkommission. Der er lagt vægt på tre bærende hensyn:

1. Forbindelser med omverdenen
2. Fremkommelighed
3. En region i balance

Der er enighed om, at prioritere fem projekter:

- **Kattegatforbindelse** - Fast forbindelse over Kattegat til hurtigtog og biler
- **Rute 18** - Motorvej mellem Herning og Holstebro Nord
- **Letbane** - Letbane i Århus-området med mulighed for senere udbygning
- **E45** - Motorvejen mellem Kolding og Randers udvides til seks spor
- **Rute 26** - Højklasset vej/motorvej mellem Århus og Viborg

I januar 2009 blev der i Folketinget indgået et bredt forlig om de kommende års trafikinvesteringer. Alle fem projekter er med i forliget. Nogle som forundersøgelser, andre som konkrete bevillinger.

Socialdemokraterne i Region Midtjylland vil arbejde for, at alle projekterne i det fælles indspil til infrastrukturkommissionen bliver realiseret.

Infrastruktur er fx.:

- Veje
- Jernbaner
- Havne
- Lufthavne
- Færger

FAKTA

Det er i fællesaftalen mellem regionen og kommunerne forudsat, at en række projekter, der allerede er besluttet, bliver gennemført snarest:

- Færdiggørelse af motorvejen Århus-Silkeborg-Herning
- Færdiggørelse af motorvejen Herning-Vejle
- Etablering af det nordlige motorvejshængsel ved Randers, Sdr. Borup-Assentoft
- Tunnel under Marselis Boulevard og udvidelse af Åhavevej i Århus
- Modernisering af de eksisterende hovedjernbanestrækninger

Bedre udnyttelse af vejnettet

Det er muligt at udnytte vejnettet bedre, så vi får mindre behov for at bygge nye veje. Det kan ske på flere måder. Det er muligt at sprede trafikken mere over døgnet timer ved at bruge "intelligent roadpricing".

Det vil også aflaste trafikken, hvis særtransporter og langsomme køretøjer bliver bedre reguleret og der laves flere vigepladser.

Vi vil arbejde for, at en større del af godstransporten flyttes til tog og skib. I den forbindelse er det vigtigt, at regionens tre væsentligste havne - Århus, Grenå og Thyborøn - sikres optimale udviklingsmuligheder.

Derfor vil vi:

- Arbejde for en fortsat udbygning af infrastrukturen i Region Midtjylland.
- Arbejde for, at en større del af godstransporten flyttes til tog og skib.
- Arbejde for indførelse af intelligent roadpricing.

ROADPRICING

Intelligent roadpricing er et gps-baseret system, som kan opkræve kørsels-afgift både i forhold til strækning og tidspunkt. Det er muligt at kræve afgift, som afhænger af hvor tæt trafikken er. Det betyder at trafikken bliver mere spredt og vejene udnyttes bedre.

Kattegatbro nu

En fast forbindelse over Kattegat med både højhastighedsbane og motorvej er en vision af afgørende betydning for hele Danmark. Landets to største vækstcentre skal hænge sammen. Det vil give virksomhederne bedre muligheder for vækst og skabe grundlag for nye arbejdspladser.

En Kattegatbro betyder også at en række andre meget store investeringer kan udskydes og landet bliver mindre sårbart med to alternative forbindelser mellem landsdelene. Broen vil også være en fordel for miljøet, fordi det vil styrke den kollektive trafik.

Derfor vil vi:

- Arbejde for en fast forbindelse over Kattegat.

Kollektiv trafik

Privatbilisme i forhold til kollektiv trafik er ikke et spørgsmål om enten-eller, men om både-og. Mulighederne for betjening med kollektiv trafik er meget forskellige i Region Midtjylland.

Socialdemokraterne vil arbejde for, at der gennem et tæt samarbejde mellem Midttrafik, kommunerne og regionen bliver skabt et sammenhængende kollektivt busnet, som kan dække befolkningens behov inden for rimelige økonomiske rammer.

I forbindelse med planlægningen af fremtidens busnet skal der lægges vægt på, at adgangen til ungdomsuddannelser specielt i yderområderne sikres bedst muligt.

I tætbefolkede områder skal kollektiv trafik være et attraktivt alternativ til individuel transport. I tyndere befolkede områder er det nødvendigt at tænke i alternative løsninger som for eksempel telebusser, kollektive taxaordninger og udvidet brug af skolebusser, som en del af det kollektive trafiksystem.

Socialdemokraterne i Region Midtjylland vil sammen med Danske Regioner arbejde for, at der fra staten tilføres væsentlig flere midler til busdriften. Udenlandske erfaringer fra for eksempel Sverige viser, at øgede offentlige midler til kollektiv bustransport kan vende den negative udvikling, som vi ser i Midttrafik og hos de øvrige trafikselskaber i Danmark.

Ved kommende udbud af buskørsel, skal der lægges vægt på, at busserne er miljøvenlige og forsøg med andre former for brændstof. Det er også vigtigt, at busserne er handicapvenlige.

I tætbefolkede områder er togene væsentlige for at pendlertrafikken kan fungere effektivt.

Derfor vil vi arbejde for:

- at flere bruger den kollektive trafik fremfor egen bil.

OPGAVEFORDELING

Det er regionens opgave at sørge for, at der er busforbindelse mellem de store byer, hvor der ikke er en togforbindelse.

Kommunerne har ansvaret for busbetjeningen i lokalområderne.

Letbane som mål

Socialdemokraterne prioriterer letbaneprojektet i den østlige del af regionen højt. Letbanen skal starte i Århus med udspring fra de eksisterende jernbaner mellem Århus og Grenå, samt Odder. Projektet skal efterhånden udbygges til at betjene alle større bysamfund i den østlige del af regionen.

Trafikforliget har sikret finansieringen af letbanens første etape. Socialdemokraterne i region Midtjylland vil derfor arbejde med planlægningen af og fremskynde de næste etaper af letbanen, så den kommer til at dække store dele af regionen.

Derfor vil vi arbejde for:

- at letbanen kommer til at dække store dele af regionen.

En sammenhængende pendlerregion

For Socialdemokraterne er det vigtigt, at den individuelle og den kollektive trafik tænkes sammen.

Der skal være bedre muligheder for, at man i egen bil kan køre til opsamlingssteder for den kollektive trafik. Det skal være gratis at parkere der.

Det er en billig måde at forbedre den måde trafikken glider på.

Socialdemokraternes vision er, at vi skal sikre mindst mulig ventetid. Det gælder både i forhold til trafikker og ved omstigning til bus og tog.

Derfor vil vi arbejde for:

- at der afsættes flere statslige midler til regionale og lokale busruter.
- at der sker en bedre koordinering mellem regionale og lokale busruter.
- at der bliver bedre parkeringsmuligheder ved knudepunkter for den kollektive trafik.

Gode regionale arbejdspladser

Socialdemokraterne ønsker en stærk offentlig sektor med velkvalificerede og engagerede medarbejdere. Det er det, der bedst sikrer borgerne en god service. Medarbejderne er regionens vigtigste ressource. Det er en afgørende forudsætning for at løse Region Midtjyllands opgaver, at vi har personale nok, og at personalet er engageret, kompetent og glade for deres arbejde.

Det er dybt alvorligt, at der mangler personale i den offentlige sektor og specielt i sundhedsvæsenet. Det skyldes dels, at det private sundhedsvæsen kan tiltrække nogle medarbejdere med tilbud om højere løn, og dels at der uddannes for få. Det er derfor også vigtigt at opretholde uddannelses tilbud i hele regionen.

Den offentlige sektor kan ikke på kort sigt konkurrere med den private sektor om lønninger, men vi skal kunne konkurrere på arbejdsvilkår, kompetencer og spændende arbejde. Værdierne ved at arbejde i den offentlige sektor skal være mere synlige.

Medarbejderne skal have bedre mulighed for at udvikle deres kompetencer. Arbejdsforhold og arbejdstider skal i højere grad være tilpasset den enkelt medarbejders ønsker og behov, som ændrer sig gennem livet. Unge familier med børn har andre behov end ældre medarbejdere, hvor børnene er flyttet hjemmefra. I nogle perioder vil man måske gerne tjene lidt mere ved at arbejde mere – og så til gengæld arbejde lidt mindre på andre tidspunkter. Medarbejderne skal have indflydelse på deres arbejde og deres ideer og ressourcer skal bruges aktivt til at udvikle kvaliteten af ydelserne.

Regionen må samarbejde med medarbejderne om at finde løsninger, så borgerne fortsat vil kunne opleve engagerede og kompetente medarbejdere, der anerkendes for deres indsats.

Derfor vil vi:

- Samarbejde med undervisningsinstitutionerne om at sikre et højt nok optag på de korte og mellemlange videregående uddannelser, og om at sikre udbud af sundhedsuddannelser i hele regionen
- Samarbejde om at etablere nye uddannelsesmuligheder, der kan gøre det muligt for medarbejderne at løse flere opgaver.
- Sikre mere fleksible arbejdstidsregler for den enkelte, så arbejds- og familievilkår kommer til at passe bedre sammen
- Sikre gode rammer for medarbejdernes faglige og personlige udvikling.
- Sikre medarbejderne reel indflydelse på beslutningerne
- Styrke ledelsens arbejde med arbejdsmiljø ved at opprioritere det både ledelsesmæssigt og økonomisk
- Inddrage medarbejdernes ressourcer og ideer i udvikling af arbejdet
- Give medarbejderne størst mulig ansvar og kompetence.
- Styrke arbejdspladsernes sociale ansvar i forhold til sygdom, personlige problemer, midlertidig nedsat arbejdsevne m.v.

PERSONALEMANGEL

Forskere peger på, at vi i 2015-2020 på landsplan vil mangle mindst

- 2.000 læger
- 5.000 sygeplejersker
- 5.000 social- og sundhedsassistenter hjælpere
- 2.000 medarbejdere med anden faglig baggrund

Udvikling af det regionale demokrati

Der er på de første fire år nået mange og store resultater i regionerne, men det har også vist sig, at opgaveløsningen på nogle områder bliver hæmmet af uhensigtsmæssige regler.

Der er en række områder, hvor det er blevet tydeligt, at der er behov for at justere på de rammer, der blev udstukket i strukturreformen. Det er nødvendigt for at kunne løse opgaverne bedst muligt.

Socialdemokraterne vil derfor arbejde for, at der sker en tilpasning af lovgivningen.

Udgangspunktet er et grundlæggende princip om, at opgaver, kompetence og bevilling skal følges ad og opgaverne skal løses og styres tæt på borgerne i et demokratisk valgt regionsråd.

Vi vil arbejde for:

- At regionerne får selvstændige indtægter, som en naturlig konsekvens af, at der er tale om store og vigtige samfundsområder for borgerne.
- At der etableres en regional fuldmagt, som giver regionen ret til at gå aktivt ind i udvikling og mere fleksibel opgaveløsning for eksempel når det gælder etablering af sundhedshuse.
- At regionerne får mulighed for at nedsætte permanente udvalg og yde vederlag efter samme regler som kommunerne.
- At der bliver en mere langvarig afklaring vedrørende driften af de sociale institutioner, som er faglig begrundet. Det sikrer bedre rammer for en langsigtet udvikling og investering i institutionerne.
- At regionerne får det politiske ansvar for opgaverne i de nuværende statslige miljøcentre, så de vigtige opgaver omkring miljøplanlægningen kan løses i et styrket samarbejde mellem region og kommune. Regionerne skal i tæt samarbejde med kommunerne sikre, at der laves en bæredygtig og visionær klimahandlingsplan med en klimatilpasningsstrategi. Det omfatter også sammenhængende naturplaner og miljøplaner i et samarbejde med kommunerne og interesseorganisationerne.

